

Sociaal en Cultureel Planbureau

ONDER EMBARGO TOT WOENSDAG 9 SEPTEMBER 2020, 23.30 UUR**Persbericht**

Den Haag, 10 september 2020

De sociale staat van Nederland 2020

Coronacrisis heeft beperkte gevolgen voor welbevinden van Nederlanders, maar zorgen dienen zich aan

Nederland is veranderd door de coronacrisis; de economie, het werk en de maatschappij zien er anders uit. Dit zorgt voor grote veranderingen in de stemming over het land en de politiek. Tegelijk zijn de gevolgen voor hoe Nederlanders zich voelen over hun eigen leven beperkt. Dat constateert het Sociaal en Cultureel Planbureau vandaag in *De sociale staat van Nederland 2020*. Toch ziet het SCP grote uitdagingen voor de nabije toekomst.

De coronacrisis lijkt tot nu toe een beperkte impact te hebben op ons welbevinden, maar er zijn ook zorgen: bijvoorbeeld over de verdubbeling van het aantal eenzame ouderen en het gedaalde welbevinden onder mensen die onzeker zijn over hun baan en inkomen. De kans bestaat dat ook bij andere groepen op termijn de rek eruit gaat. Het SCP verwacht dat een deel van de sociale en economische gevolgen van de coronacrisis nog zichtbaar moet worden. Nieuwe problemen stapelen zich op oude problemen, wat de veerkracht van de samenleving onder druk kan zetten. Het SCP pleit daarom voor een brede aanpak die zich richt op het behoud van de welvaart én het welbevinden.

Ondanks tevredenheid ook zorgen

De gevolgen van de coronacrisis voor het welbevinden zijn op korte termijn voor de bevolking als geheel beperkt en lijken zich te concentreren bij bepaalde groepen. De tevredenheid met het eigen leven was eind 2019 hoog en dat blijft zo. Ook de tevredenheid met de eigen gezondheid neemt niet af. Een negatieve ontwikkeling is de toegenomen eenzaamheid. Bij 75-plussers (circa 1,2 miljoen 75-plussers in Nederland) verdubbelde het gevoel van eenzaamheid.

Een tweede ontwikkeling is dat meer mensen sinds de coronacrisis onzeker zijn over hun werk. Het welbevinden is lager bij mensen die onzeker zijn over hun werk of inkomen. Dat is vaker het geval bij mensen met tijdelijke en flexibele dienstverbanden en zelfstandigen. Zorgen zijn er vooral voor sectoren die hard zijn geraakt. Onder mensen met een flexibel contract zijn relatief veel jongeren, lager-opgeleiden, mensen met een arbeidsbeperking en mensen met een niet-westerse migratieachtergrond.

Ondanks de tevredenheid over het eigen leven, maken Nederlanders zich wel zorgen over de coronacrisis. Die zorgen gaan in juli 2020 nog vooral over anderen en de toekomst, en veel minder over hun eigen leven op dat moment. Zo geven mensen aan bezorgd te zijn over de gezondheid van kwetsbare groepen, de volksgezondheid in het algemeen, de economie en de werkgelegenheid. Mensen maken zich daarnaast zorgen over een tweede golf van coronabesmettingen en over mensen die zich niet aan de maatregelen

houden. Het gemis van sociale relaties wordt vaak genoemd als negatieve ervaring van de afgelopen periode voor het persoonlijke leven. Positieve ervaringen zijn er ook: de coronacrisis zorgt bij sommigen voor meer rust of meer tijd voor het gezin.

Het vertrouwen in de politiek is in juli iets gedaald in vergelijking met dit voorjaar, maar nog steeds hoger dan voor de crisis. De verwachting is dat deze ervaring in het vertrouwen tijdelijk is. Daarnaast zijn mensen, in vergelijking met voor de crisis, meer mensen optimistisch over de richting die Nederland opgaat. Dat komt omdat veel mensen de politiek en het land nu bekijken vanuit een 'coronaperspectief': hun oordeel hangt af van hoe het met de coronacijfers gaat. Daarnaast vinden velen de intelligente lockdown fijner dan de strikte maatregelen elders en ziet men dat de crisis ook veel saamhorigheid teweeg brengt.

Aandacht voor welvaart én welbevinden

Nederlanders mogen dan in juli 2020 nog best tevreden zijn met hun eigen leven, het is niet de verwachting dat dit zo blijft. Dat komt ten eerste omdat op dit moment nog een beperkt aantal Nederlanders direct financieel geraakt worden door de crisis. Naar verwachting loopt dit de komende maanden op, bijvoorbeeld als de werkloosheid toeneemt of overheidssteun soberder wordt. Ten tweede weten we uit de vorige economische crisis dat een deel van de gevolgen voor de kwaliteit van leven met enige vertraging optreedt. Ten derde weten we dat mensen bij een tegenslag veerkrachtig kunnen zijn, maar dat de rek eruit gaat als tegenslag lang aanhoudt en problemen zich opstapelen. In deze coronacrisis is dat een groter gevaar dan eerder, omdat het niet alleen een economische crisis is, maar ook een gezondheids crisis en een sociale crisis die het dagelijks leven ingrijpend verandert.

Deze onzekere tijden vragen om een brede aanpak die gericht is op welvaart én welbevinden. Hoe zorgen we dat we het welbevinden vasthouden en bij kwetsbare groepen versterken? Het SCP adviseert het kabinet om te onderzoeken hoe mensen in tijden van fysieke afstand toch betekenisvolle ontmoetingen kunnen hebben of kunnen meedoen. Bijvoorbeeld om de eenzaamheid onder ouderen tegen te gaan. Daarnaast is het van belang om de maatschappelijke samenhang te behouden in de moeilijke tijden die nog komen. Hierbij moet er oog zijn voor de zorgen en belangen van *alle* Nederlanders. Stimuleer daarom saamhorigheid en onderlinge solidariteit en biedt als kabinet iedereen perspectief. Tot slot, geef voldoende aandacht aan de uitdagingen die er al waren, bijvoorbeeld op de arbeidsmarkt, het onderwijs of in het sociaal domein, en voorkom dat de coronacrisis deze problemen verergert.

Sociaal en Cultureel Planbureau

Noot voor de redactie, niet ter publicatie

Voor meer informatie: 5.1.2e 5.1.2e@scp.nl, 5.1.2e

De publicaties zijn gratis beschikbaar via www.scp.nl.

- *De sociale staat van Nederland 2020*
5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e
ISBN 978 90 377 0953 7
- *De sociale staat van Nederland - op hoofdlijnen. Kwaliteit van leven in onzekere tijden*
5.1.2e 5.1.2e, 5.1.2e
ISBN 978 90 377 0954 4
- *Welbevinden ten tijde van corona. Eerste bevindingen op basis van een bevolkingsenquête uit juli 2020*
5.1.2e 5.1.2e

Over *De Sociale staat van Nederland (SSN)*

Sinds 2001 volgt het Sociaal en Cultureel Planbureau in deze publicatiereeks hoe het gaat met de Nederlandse bevolking en welke ontwikkelingen er zijn in de tijd. De SSN brengt voor een periode van twaalf jaar ontwikkelingen in kaart op verschillende levensdomeinen en maatschappelijke terreinen: publieke opinie, onderwijs, arbeid, inkomen, gezondheid, vrijetijdsbesteding, maatschappelijke participatie, sociale veiligheid en wonen. Door de trends op deze uiteenlopende thema's in samenhang te beschrijven en ze te plaatsen in de context van algemene economische en demografische ontwikkelingen, ontstaat een beeld van de feitelijke en ervaren kwaliteit van leven van de Nederlandse bevolking. Deze zomer werd een extra onderzoek uitgezet over de impact van de coronacrisis op het welbevinden van de Nederlanders. De uitkomsten daarvan zijn verwerkt in de publicatie *Welbevinden ten tijde van corona*, die tegelijkertijd met deze SSN verschijnt.

U ontvangt dit persbericht onder embargo en gaat akkoord met onderstaande voorwaarden:

- Niet publiceren vóór woensdag 9 september 2020, 23.30 uur.
- Niet voor dat tijdstip voorleggen aan of bespreken met derden.
- Anderen niet informeren dat u over deze SCP-informatie beschikt.
- Toepassen bronvermelding bij gebruik gegevens uit dit persbericht en rapport.